

Wydział Kuchen

Kategorie: Instytucje

Jego siedziba mieściła się przy ul. [Dworskiej 1](#). Początkowo istniał jako Oddział Kuchen Wydziału Aproprowizacji, od 12 stycznia 1941 r. został usamodzielniony.

Od sierpnia 1940 do końca roku dystrybucją zup zajmowały się kuchnie powstałe przy komitetach domowych (zakładanych w domach w celu odbioru artykułów żywnościowych). Następnie kuchnie podlegały oficjalnie Wydziałowi Opieki Społecznej.

1 listopada 1940 r. utworzono Wydział Kuchen, który skupił pod swoim zwierzchnictwem kuchnie gminne oraz przejęte przez administrację kuchnie domowe. Na początku 1941 r. zreorganizowano system wydawania posiłków, wprowadzając karty żywnościowe z biletami na obiady (obwieszczenie nr 190 z 4 stycznia 1941 r.) Podzielono również osoby na gotujące w domu i te korzystające z usług kuchennych.

Wydziałem kierowało trzyosobowe prezydium w składzie: [Boruch Praszker](#), [Gerszon Kaufman](#) i Mordka Feder. Wydział zarządzał wszystkimi kuchniami gminnymi, których liczba w lutym 1941 r. wynosiła 73. W marcu Wydział przejął pod swoją opiekę kuchnie działające w resortach, na przełomie czerwca i lipca podporządkowano administracji wszystkie kuchnie społeczne. Ogółem do początku 1942 r. Wydziałowi podlegało 137 kuchni oraz 50 punktów kawowych wydających dwa razy dziennie gorącą kawę. W Wydziale pracowało w końcu 1941 r. 680 urzędników oraz 1680 tzw. [dniówkarzy](#).

Wydział Kuchen był także odpowiedzialny za organizację wyżywienia w szkołach, gdzie utworzono prawie sto kuchni. Mordechaj Chaim Rumkowski zarządzeniem z 1 lipca 1941 r. wprowadził obowiązkowe dożywianie dzieci w szkołach. Z obiadów korzystało 10–12 tys. dzieci i młodzieży. Niezależnie działały specjalne kuchnie dla dzieci. Kuchnie szkolne działały do jesieni 1941 r., kiedy to w związku z wsiedleniami Żydów z Rzeszy i

Protektoratu zamknięto wszystkie placówki szkolne.

Wydział Kuchen dostarczał w okresie pierwszych dni funkcjonowania jedzenie do obozu cygańskiego. Wraz z przybyciem transportów z Żydami z Rzeszy i Protektoratu odpowiadał za wydawanie obiadów w liczbie ok. 23 tys. zup dziennie. W końcu października w kolektywach zorganizowano przy współpracy z Wydziałem cztery kuchnie, które ten zaopatrywał i którymi pomagał zarządzać.

W ramach Wydziału od przełomu maja i czerwca 1941 r. działał także Referat Techniczno-Gospodarczy, którego zadaniem była konserwacja urządzeń kuchennych oraz przeprowadzanie remontów w kuchniach. W Referacie naprawiano, modyfikowano i przechowywano niezbędne przedmioty oraz urządzenia. Referat zatrudniał dziewięć osób, Jego kierownikiem był M. Zajbert, a zastępcą Wiener. W Referacie prowadzono księgi inwentarzowe wszystkich kuchen. Wydział Kuchen, mimo że początkowo podlegał bezpośrednio Rumkowskiemu, z końcem 1941 r. lub na początku 1942 r. został podporządkowany Wydziałowi Apropizacji.

Izabela Terela

Źródła

APŁ, 221/29211, k. 83; APŁ, 221/29211, k. 97; *ibid.*, 278/730, k. 1; AYIVO, 241/440, Obwieszczenie nr 337 z 24 XI 1941, k. 2; AYIVO, 241/299, Obwieszczenie nr 177 z 10 XII 1940, k. 1; Kronika, t. 1, s. 57- 59, 29.01.1941; Opracowanie Wydziału Archiwum o Wydziale Kuchen, [w:] *ibid.*, t. 5, s. 170-198;

D. Dąbrowska, Struktura i funkcje administracji żydowskiej w getcie łódzkim (maj- grudzień 1940), cz. 2, „Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego” 1964, nr 51, cz. 1, s. 57; I.(H.) Rubin, Żydzi w Łodzi, Kontra: Londyn 1988, 202 i 291; A. Löw, Getto łódzkie/Litzmannstadt Getto. Warunki życia i sposoby przetrwania, Łódź: Wydawnictwo UŁ, 2012. s. 136-137.

Tagi

administracja żydowska aprowizacja

Data aktualizacji: 29-01-2026

Data dodania: 04-09-2025